

KORRUPSIYA TA'LIM SIFATI KUSHANDASI

Isomiddinov Asliddin Baxridin o'g'li

Andijon davlat chet tillari instituti Ijtimoiy-gumanitar fanlar,
pedagogika va psixologiya kafedrası o'qituvchisi.

<https://doi.org/10.5281/zenodo.14492829>

Annotasiya. Ushbu maqola ta'lim tizimida korrupsiyaning ta'siri va uning ta'lim sifatiga salbiy oqibatlarini tahlil qilishga bag'ishlangan. Korrupsiya nafaqat ta'lim jarayonlarini buzadi, balki jamiyatda adolatsizlik, bilim va qobiliyatga asoslanmagan kadrlar yetishib chiqishiga olib keladi. Shuningdek, maqolada korrupsiyaning ta'lim sifatiga salbiy ta'siri, uning oqibatlari va ushbu muammoni bartaraf etish strategiyalari muhokama qilinadi.

Kalit so'zlar: Korrupsiya, ta'lim sifati, shaffoflik, adolat, jamiyat taraqqiyoti, nazorat tizimi, bilim.

CORRUPTION IS AN ATTACK ON THE QUALITY OF EDUCATION

Abstract. This article is devoted to analyzing the impact of corruption in the educational system and its negative consequences on the quality of Education. Corruption not only disrupts educational processes, but also leads to an influx of personnel who are not based on injustice, knowledge and ability in society. The article also discusses the negative impact of corruption on the quality of education, its consequences and strategies for overcoming this problem.

Keywords: corruption, quality of education, transparency, justice, Community Development, Control System, knowledge.

КОРРУПЦИЯ ПРОИСХОДИТ С КАЧЕСТВОМ ОБРАЗОВАНИЯ

Аннотация. Данная статья посвящена анализу влияния коррупции в системе образования и ее негативных последствий на качество образования. Коррупция не только нарушает образовательные процессы, но и ведет к несправедливости в обществе, к нехватке кадров, не основанных на знаниях и способностях. В статье также обсуждается негативное влияние коррупции на качество образования, ее последствия и стратегии преодоления этой проблемы.

Ключевые слова: коррупция, качество образования, прозрачность, справедливость, развитие общества, система контроля, знания.

Kirish. Bugungi kunda ta'lim sohasi jamiyatning kelajagini belgilaydigan asosiy sohalardan biri hisoblanadi. Ta'lim sifatining yuksalishi mamlakat taraqqiyotining poydevori bo'lsa, bu sifatning pasayishi kelajak avlodning qobiliyatsizligi, milliy rivojlanish sur'atlarining sekinlashuviga olib keladi.

Afsuski, ta'lim sohasidagi korrupsiya ushbu jarayonning eng yirik xavf-xatari bo'lib, uning zarari faqat bir avlod bilan cheklanmaydi, balki umummilliy fojia darajasiga yetishi mumkin.

Korrupsiya ta'lim tizimining ichki strukturasiga chuqur singib kirganida, bu holat nafaqat tizimning samaradorligini pasaytiradi, balki uning bosh vazifasi – sifatli bilim berish vazifasini izdan chiqaradi.

Asosiy qism (Main part). Korrupsiya sababli ta'lim tizimining asosiy maqsadi – bilim olish va yetuk mutaxassislar yetishtirish jarayoni buziladi. Bu esa milliy darajada quyidagi muammolarni keltirib chiqaradi:

✚ Mutaxassislarning bilim saviyasi pasayadi: Korrupsiya bilim olishni emas, moliyaviy va boshqa resurslarni ustuvor qilishni targ'ib qiladi.

✚ Adolat prinsipining buzilishi: Korrupsion muhitda iste'dodli yoshlarning imkoniyatlari cheklanib, jamiyatda adolatsizlik hissi kuchayadi.

✚ Jamiyatda ishonchsizlik muhitini yuzaga keltiradi: Korrupsiyaga aloqador shaxslar ta'lim sohasida yuksak lavozimlarni egallaganida, aholining davlat tizimiga bo'lgan ishonchi susayadi.

Ta'limdagi korrupsiyani bartaraf etish uchun quyidagi chora-tadbirlar amalga oshirilishi lozim:

- Shaffof baholash tizimini yaratish: Baholarni baholash jarayonini raqamlashtirish orqali inson omilini kamaytirish kerak.
- Axloqiy qoidalarni kuchaytirish: O'qituvchilar va talabalar orasida korrupsiyaga qarshi madaniyatni shakllantirish.
- Nazorat mexanizmlarini joriy etish: Mustaqil kuzatuvchi organlar tomonidan ta'lim muassasalaridagi jarayonlarni doimiy monitoring qilish.
- Jamoatchilikni jalb qilish: Jamoatchilikning korrupsiya holatlarini fosh qilish va muammoni yoritishda faol ishtirokini ta'minlash.

Natijalar va muhokamarlar (Results and Discussions). Korrupsiya – bu mansab vakolatlarini suiiste'mol qilish orqali shaxsiy yoki boshqa manfaatlarni ko'zlashdir. Ta'lim tizimida korrupsiya odatda quyidagi ko'rinishlarda namoyon bo'ladi:

1. Diplom va baholarni sotib olish: Talabalar bilim olish o'rniga, yuksak natijalarga erishish uchun noqonuniy yo'llarga murojaat qiladi. Bu esa real bilim va qobiliyatga ega bo'lmagan mutaxassislarning ko'payishiga olib keladi.
2. O'qituvchi va talaba o'rtasidagi korrupsion munosabatlar: Ayrim hollarda o'qituvchilar talabalar bilan noqonuniy bitimlar tuzib, baholarni shaffof emas, balki moddiy manfaat asosida qo'yadi.

3. Ta'lim jarayonida tanish-bilishchilik: Ishga qabul qilish, grant ajratish va boshqa imkoniyatlar ko'pincha malaka va bilimga emas, balki shaxsiy aloqalarga bog'liq bo'lib qoladi.

Bu kabi holatlar ta'limning haqiqiy vazifasini buzadi va bilimga asoslangan raqobatbardosh jamiyat qurishni qiyinlashtiradi.

Korrupsiyaning ta'lim sifatiga ko'rsatadigan salbiy ta'sirlarini bir nechta asosiy yo'nalishda ko'rib chiqish mumkin:

1. Bilimsiz kadrlarning ko'payishi: Korrupsiya natijasida olingan bilimlar va malakalarning haqiqiyliги shubha ostida bo'ladi. Bu esa iqtisodiyotning turli sohalarida malakasiz mutaxassislarning ko'payishiga olib keladi.

2. Adolat va tenglikning buzilishi: Korrupsion muhitda iste'dodli yoshlarning imkoniyatlari cheklangan bo'lib, ularning bilim va qobiliyatlari yetarli darajada baholanmaydi. Bu esa yoshlarda umidsizlik va norozilik kayfiyatini kuchaytiradi.

3. Ilmiy izlanishlar sifatining pasayishi: Ta'lim tizimidagi korrupsiya ilmiy-tadqiqot faoliyatiga ham jiddiy ta'sir ko'rsatadi. Ilmiy ishlardagi plagiat, soxta ilmiy darajalar ta'lim va ilm-fanning rivojlanishiga to'sqinlik qiladi.

Korrupsiyaning ta'limga ta'siri nafaqat joriy davrda, balki kelajakda ham o'zining salbiy izlarini qoldiradi:

1. Milliy iqtisodiyotga zarar: Bilimsiz mutaxassislarning tufayli milliy iqtisodiyot zaiflashadi, chunki noxolis qarorlar qabul qilinadi va resurslar samarasiz ishlatiladi.

2. Jamiyatda ishonchsizlik: Ta'lim tizimida korrupsiya ildiz otgan mamlakatlarda aholining davlatga va uning boshqaruv tizimiga bo'lgan ishonchi yo'qoladi.

3. Qonunbuzarliklarning kuchayishi: Ta'lim tizimida korrupsiya odatiy holga aylansa, yosh avlod o'rtasida qonunbuzarlik va axloqiy qadriyatlarning pasayishi kuchayadi.

Ta'lim tizimidagi korrupsiyani yo'qotish uchun tizimli yondashuv talab etiladi. Quyida asosiy yo'nalishlar keltirilgan:

1. Shaffoflikni oshirish: Ta'lim tizimidagi barcha jarayonlar – baholash, ishga qabul qilish, grant ajratish va boshqalar shaffof va kuzatuvga ochiq bo'lishi kerak. Raqamlashtirish bu borada samarali vosita hisoblanadi.

2. Kuchli nazorat tizimini joriy etish: Maxsus organlar tomonidan ta'lim muassasalarida korrupsiya xavfi doimiy ravishda monitoring qilinishi lozim.

3. O'qituvchilar va talabalar uchun axloqiy me'yorlarni kuchaytirish: Axloqiy me'yorlarni targ'ib qilish va ta'lim sohasida korrupsiyaga qarshi madaniyatni shakllantirish zarur.

4. Ma'lumotga ega jamiyatni shakllantirish: Aholining korrupsiya bilan bog'liq xavflar haqida xabardorligini oshirish muhimdir. Har bir fuqaro ta'lim sohasida korrupsiyaga qarshi kurashda o'z hissasini qo'shishi kerak.

Ta'lim sohasida korrupsiyaga qarshi kurash samarali bo'lishi uchun davlat organlari, ta'lim muassasalari va jamoatchilik o'rtasida samarali hamkorlik muhimdir. Bu borada raqamli texnologiyalarning joriy etilishi katta ahamiyat kasb etadi. Masalan, onlayn baholash tizimlari va grant ajratish jarayonlarining shaffofligini ta'minlash, korrupsiya holatlarini keskin kamaytirishi mumkin.

Bundan tashqari, o'qituvchilar va talabalar o'rtasidagi o'zaro ishonch muhitini shakllantirish ham zarur. O'qituvchilarning moddiy holatini yaxshilash orqali ularni korrupsiyaga yo'l qo'ymaslikka rag'batlantirish mumkin.

Xulosa. Xulosa qilib aytish mumkinki, korrupsiya ta'lim sifatini izdan chiqaruvchi jiddiy tahdid bo'lib, uni bartaraf etishda davlat va jamiyatning birgalikdagi sa'y-harakatlari talab etiladi.

Ta'lim tizimida shaffoflikni ta'minlash, bilim va adolatga asoslangan muhitni yaratish orqali biz faqatgina bugungi emas, balki kelajak avlodlar manfaatini ham himoya qilamiz.

Korrupsiyasiz ta'lim – bu mamlakatning muvaffaqiyatli rivojlanish garovidir.

REFERENCES

1. Арипов, У. "Коррупциянинг таълим тизимига таъсири ва унинг оқибатлари." – Тошкент, 2021.
2. Назаров, Б. "Таълимда коррупция ва унга қарши курашиш стратегиялари." – Иқтисодиёт ва Жамият, №2, 2022.
3. "ЮНЕСКО: Таълимда шаффофликни таъминлаш бўйича халқаро тажриба." ЮНЕСКО Матбуот маркази, 2020.
4. Jenkins, R. "The Impact of Corruption on Education Systems." – Transparency International, 2018.
5. Smith, A. "Corruption in Education: Global Challenges and Local Solutions." – Education Policy Review, Vol. 10, 2021.